

Θεωρίες Πολεοδομικού Σχεδιασμού

Διδακτική ομάδα: Ελένη Ανδρικοπούλου, Γρηγόρης Καυκαλάς
Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών

6^ο Μάθημα

Βιώσιμη αστική ανάπτυξη: Η ευρωπαϊκή προσέγγιση

Η πολιτική περιβάλλοντος της Ε.Ε. και οι πόλεις Εισήγηση:
Ελένη Ανδρικοπούλου

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

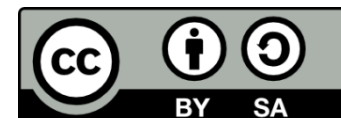

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΣΚΟΠΟΪ

Η βιώσιμη αστική ανάπτυξη αποτελεί ένα από τα αντικείμενα της πολιτικής περιβάλλοντος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία θεσμοθετήθηκε ως κοινοτική πολιτική στην Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (1986). Στο πλαίσιο αυτής της πολιτικής έχει αναπτυχθεί σταδιακά μια ιδιαίτερη προσέγγιση για την βιώσιμη ανάπτυξη των πόλεων. Η παρουσίαση αναφέρεται στα κύρια σημεία αυτής της εξέλιξης και εξετάζει τα εξής θέματα:

- I. Μια ολοκληρωμένη στρατηγική για το αστικό περιβάλλον (1990)
- II. Η Αστική Ατζέντα και το Πλαίσιο Δράσης για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη (1997, 1998)
- III. Η θεματική στρατηγική για το αστικό περιβάλλον (2004, 2006)

Βιώσιμη αστική ανάπτυξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Η πολιτική περιβάλλοντος και οι πόλεις

- 1973-87 1ο, 2ο, 3ο Πρόγραμμα για το Περιβάλλον
- 1987/2007 Θεσμοθέτηση της πολιτικής περιβάλλοντος στην
Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη και επικαιροποίηση στη
Συνθήκη της Λισαβόνας
- 1987 4ο Πρόγραμμα για το Περιβάλλον (1987-1992)
- 1990 Πράσινο Βιβλίο για το Αστικό Περιβάλλον**
- 1992 5ο Πρόγραμμα για το Περιβάλλον (1992-2000)
- 1997 Αστική Ατζέντα**
- 1998 Πλαίσιο Δράσης για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη**
- 2002 6ο Πρόγραμμα για το Περιβάλλον (2001-2010)
- 2006 Θεματική στρατηγική για το αστικό περιβάλλον**

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Η κοινοτική πολιτική περιβάλλοντος (Συνθήκη Λισαβόνας 2007)

Βασικοί στόχοι: α) διατήρηση, προστασία και βελτίωση της ποιότητας περιβάλλοντος, β) προστασία της υγείας του ανθρώπου, γ) συνετή και ορθολογική χρησιμοποίηση των φυσικών πόρων, και δ) προώθηση, σε διεθνές επίπεδο, μέτρων για την αντιμετώπιση των περιφερειακών ή παγκόσμιων περιβαλλοντικών προβλημάτων και ιδίως την καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος.

Στηρίζεται στις αρχές: της προφύλαξης και της προληπτικής δράσης, της επανόρθωσης των καταστροφών του περιβάλλοντος κατά προτεραιότητα στην πηγή, και στην αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει»

Δράσεις που απαιτούν ομοφωνία για την έγκρισή τους είναι οι εξής:

- διατάξεις κυρίως φορολογικού χαρακτήρα,
- τα μέτρα που αφορούν τη **χωροταξία**, την ποσοτική διαχείριση των υδάτινων πόρων ή εκείνα που επιδρούν αμέσως ή εμμέσως στη διαθεσιμότητα των εν λόγω πόρων, και τις **χρήσεις γης**, εξαιρουμένης της διαχείρισης αποβλήτων
- μέτρα σχετικά με την επιλογή εναλλακτικών πηγών ενέργειας.

- I. Μια ολοκληρωμένη στρατηγική για το αστικό περιβάλλον (1990)

Το 4ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον (1987-1992) και οι πόλεις

- Το πρόγραμμα ζητά να διερευνηθεί το κατά πόσο οι υπάρχοντες πόροι των διαρθρωτικών ταμείων μπορούν να κατευθυνθούν σε ολοκληρωμένα περιβαλλοντικά προγράμματα μέσα στις πόλεις.
- Θεωρεί σημαντική την εξασφάλιση χρηματοδότησης που να επιτρέπει στην Κοινότητα να συμμετέχει σε παρεμβάσεις αστικών αναπλάσεων.
- Το πρόγραμμα ζητά από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εξετάσει με ποιους τρόπους ο δημόσιος και ο ιδιωτικός τομέας θα μπορούσαν να συνεργαστούν για την αποκατάσταση αστικών περιοχών που αντιμετωπίζουν προβλήματα.
- Η Επιτροπή απάντησε δημοσιεύοντας το 1990 το «Πράσινο Βιβλίο για το Αστικό Περιβάλλον».

Μια ολοκληρωμένη στρατηγική Το Πράσινο Βιβλίο για το Αστικό Περιβάλλον (1990)

Τρεις κατηγορίες προβλημάτων συνθέτουν την κατάσταση του αστικού περιβάλλοντος:

- αστική ρύπανση (αέρας, νερό, θόρυβος, απορρίμματα)
- κτισμένο περιβάλλον (δρόμοι, κτίρια, ανοιχτοί χώροι, περιοχές αναψυχής),
- φύση (πράσινο και άγρια ζωή στις πόλεις).

Αιτίες των προβλημάτων αστικής υποβάθμισης

- Ο φονξιοναλισμός ως σχεδιαστικό εργαλείο στην πολεοδομία: ζωνοποίηση και διαχωρισμός λειτουργιών
- Οι αλλαγές στην παραγωγή και οργάνωση της εργασίας: ανταγωνισμός για προσέλκυση επενδύσεων
- Οι επιρροές του προτύπων διανομής και κατανάλωσης: μεγάλα εμπορικά καταστήματα στην περιφέρεια, ακριβά και εξειδικευμένα στο κέντρο (χρήσεις γης και τρόποι μεταφοράς)
- Ξενοδοχεία-εστιατόρια χαρακτηρίζουν το κέντρο της πόλης. Η κατοικία σε προάστια «υπνωτήρια» και στο κέντρο gentrification
- Τουρισμός: υποβαθμίζει την ποιότητα ζωής των κατοίκων στα ιστορικά κέντρα
- Επικοινωνία και κινητικότητα: ανάγκες για προσωπική επαφή αυξάνουν την κινητικότητα (δίκτυα δημόσιων μεταφορών / χρήση ιδιωτικού αυτοκινήτου)

Προτάσεις για μελλοντικές κατευθύνσεις παρεμβάσεων της Κοινότητας (1/2)

- 1) Πολεοδομικός σχεδιασμός:** Οι επιμέρους στόχοι περιλαμβάνουν
 - την *ενθάρρυνση της διαφοροποίησης* (ανάμιξης χρήσεων) και την αποφυγή της *αστικής εξάπλωσης* (urban sprawl),
 - την ανάπτυξη της εγκαταλελειμμένης αστικής γης (μη χρησιμοποιούμενες βιομηχανικές εγκαταστάσεις, αποβάθρες, στρατόπεδα κ.ά.),
 - την αναζωογόνηση υφιστάμενων περιοχών κατοικίας με περιβαλλοντικές βελτιώσεις,
 - τον *αστικό σχεδιασμό* και την *αρχιτεκτονική ποιότητα και καινοτομία* των νέων κτιρίων.
- 2) Αστικές μεταφορές:** Μεταβολή της ισορροπίας μεταξύ τρόπων μεταφοράς: **δημόσιες μεταφορές αντί χρήσης του ιδιωτικού αυτοκινήτου**
 - Στις *ιδιωτικές μεταφορές*: εφαρμογή καλύτερης τεχνολογίας που μειώνει το θόρυβο και τους ρύπους των οχημάτων, ανάπτυξη ηλεκτροκίνητων οχημάτων, χρήση του ποδηλάτου και διευκόλυνση της κίνησης των πεζών.

Προτάσεις για μελλοντικές κατευθύνσεις παρεμβάσεων της Κοινότητας (2/2)

- Στις *δημόσιες μεταφορές*, συνδυασμός δημόσιων μεταφορών, χρήσεων γης και σχεδιασμού των μεταφορών, βελτίωση των δημόσιων μεταφορών, διαχείριση της κυκλοφορίας, περιορισμούς στη στάθμευση, και φορολόγηση της χρήσης του δρόμου στις αστικές περιοχές.

3) Προστασία και ανάδειξη της **ιστορικής κληρονομιάς** των ευρωπαϊκών πόλεων

4) Προστασία και ανάδειξη του **φυσικού περιβάλλοντος** μέσα στις πόλεις

5) Αστική **βιομηχανία** (μικρομεσαίες επιχειρήσεις)

6) Διαχείριση αστικής **ενέργειας**

7) Αστικά **απορρίμματα**

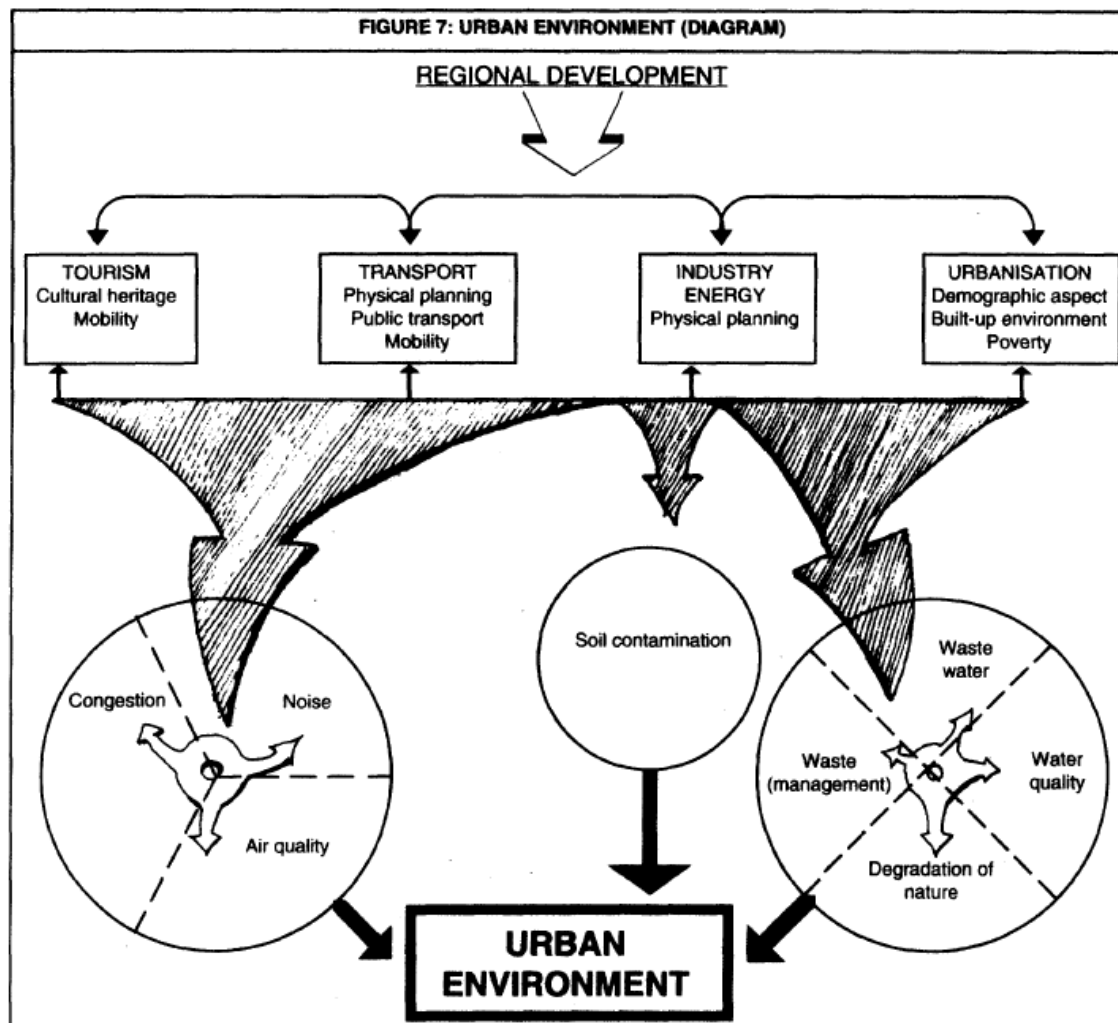

II. Η Αστική Ατζέντα και το Πλαίσιο Δράσης για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη (1997, 1998)

Το 5ο Πρόγραμμα για το Περιβάλλον και τη Βιώσιμη Ανάπτυξη 1992-2000: «Στόχος η Βιωσιμότητα»

Το αστικό περιβάλλον

Πηγή: European Commission (1993), *Towards Sustainability, A European Community programme of policy and action in relation to the environment and sustainable development*, Official Journal of the European Communities, C(138), 17 May, σ. 55.

Η Αστική Ατζέντα της Ε.Ε. (1997)

Οι κατευθύνσεις της Αστικής Ατζέντας στηρίζονται σε δύο διαπιστώσεις :

- στην αναγνώριση του ρόλου των πόλεων ως κινητήριων μηχανισμών της περιφερειακής, εθνικής και ευρωπαϊκής οικονομικής προόδου,
- στο ότι οι αστικές περιοχές (και ιδίως οι συνοικίες σε παρακμή) υποφέρουν από το κοινωνικό κόστος προηγούμενων αλλαγών δηλ. βιομηχανικής προσαρμογής, ακατάλληλης κατοικίας, μακροχρόνιας ανεργίας, εγκληματικότητας, και κοινωνικού αποκλεισμού.

Η διπλή πρόκληση της ευρωπαϊκής αστικής πολιτικής είναι

- α) πώς θα διατηρήσει τις πόλεις στην πρώτη γραμμή μιας παγκοσμιοποιημένης και ανταγωνιστικής οικονομίας και
- β) πώς θα αντιμετωπίζει τη συσσωρευμένη κληρονομιά αστικής παρακμής

Τέσσερις βασικές κατευθύνσεις της Αστικής Ατζέντας

- A. Μια **αστική προοπτική** στις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- B. **Υπηρεσίες δημοσίου συμφέροντος** και αστική ανάπτυξη
- Γ. Συνεισφορά των **Διαρθρωτικών Ταμείων**
- Δ. Αύξηση της **γνώσης** και προώθηση της **ανταλλαγής εμπειριών** μεταξύ πόλεων

Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη: Ένα Πλαίσιο Δράσης (1998)

Οι στρατηγικές αστικής ανάπτυξης πρέπει να συνδυάζουν δράσεις που:

- βελτιώνουν την οικονομική ευρωστία των πόλεων, ιδίως στις λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες, και προωθούν ένα πολυκεντρικό και ισόρροπο ευρωπαϊκό αστικό σύστημα
- εξασφαλίζουν τον δίκαιο επιμερισμό των ωφελειών από την αύξηση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας, μειώνουν τον κοινωνικό αποκλεισμό και βελτιώνουν την ασφάλεια
- καθιστούν τα αστικά κέντρα περισσότερο βιώσιμα από περιβαλλοντική άποψη και αποφεύγουν τη μεταφορά του κόστους της ανάπτυξης στις γύρω αγροτικές περιοχές, τις περιφέρειες, τον ίδιο τον πλανήτη ή τις μελλοντικές γενιές
- ενθαρρύνουν καινοτόμες και ευέλικτες διαδικασίες λήψης αποφάσεων και την ανάπτυξη αστικών θεσμών που διευρύνουν τη συμμετοχή και αυξάνουν τη συνέργια και τη συνεργασία.

1. Ενδυνάμωση της οικονομικής ευημερίας και της απασχόλησης σε μικρά και μεγάλα αστικά κέντρα

- Δράση 1: Ειδικός αστικός προγραμματισμός που χρηματοδοτείται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία
- Δράση 2: Μια ισχυρότερη διάσταση αστικής ανάπτυξης στις πολιτικές για την απασχόληση
- Δράση 3: Στήριξη των “Ευρωπαϊκών Κέντρων Γνώσης”
- Δράση 4: Προώθηση της συνεργασίας στον αστικό χώρο
- Δράση 5: Προώθηση ενός ελκυστικού συστήματος αστικών μεταφορών
- Δράση 6: Ανάπτυξη τεχνογνωσίας και ανταλλαγή εμπειριών για τις οικονομικές επιδόσεις των αστικών περιοχών

2. Προώθηση ισότητας, κοινωνικής ένταξης και αναζωογόνησης υποβαθμισμένων αστικών ζωνών

- Δράση 7: Συνεργασία για την καταπολέμηση των διακρίσεων και του κοινωνικού αποκλεισμού
- Δράση 8: Οικονομική ενίσχυση των Διαρθρωτικών Ταμείων για την τοπική δράση αναζωογόνησης αστικών περιοχών
- Δράση 9: Σχολεία που παρέχουν δεύτερη ευκαιρία
- Δράση 10: Ανάπτυξη τεχνογνωσίας και ανταλλαγές εμπειριών σε θέματα διακρίσεων, κοινωνικού αποκλεισμού και αστικής ανάπλασης

3. Προστασία και βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος: τοπική και παγκόσμια βιωσιμότητα

- Δράση 11: Καλύτερη εφαρμογή της υφιστάμενης περιβαλλοντικής νομοθεσίας σε επίπεδο αστικών περιοχών
- Δράση 12: Συμπληρωματική νομοθεσία για τα απόβλητα, την ποιότητα του αέρα, τα ύδατα και την ηχορύπανση
- Δράση 13: Μεγαλύτερη καταπολέμηση της ρύπανσης και απορρύπανση μικρών και μεγάλων πόλεων
- Δράση 14: Συμβολή στη μείωση της περιβαλλοντικής επίπτωσης των αστικών μεταφορών
- Δράση 15: Βιώσιμη αστική διαχείριση της ενέργειας
- Δράση 16: Προστασία του κλίματος
- Δράση 17: Η επέκταση του οικολογικού σήματος και της οικολογικής διαχείρισης και του συστήματος ελέγχου (EMAS)
- Δράση 18: Η χρηματοδοτική ενίσχυση των Διαρθρωτικών Ταμείων της Ε.Ε. για προστασία και βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος
- Δράση 19: Ανάπτυξη τεχνογνωσίας και ανταλλαγή εμπειριών για το αστικό περιβάλλον

4. Συμβολή στην καλή διακυβέρνηση των αστικών περιοχών και στην ενίσχυση του τοπικού δυναμικού

- Δράση 20: Ευαισθητοποίηση, ανταλλαγή εμπειριών και δημιουργία ικανοτήτων για την αειφόρο αστική ανάπτυξη
- Δράση 21: Καινοτόμες στρατηγικές αστικής ανάπτυξης
- Δράση 22: Η αύξηση της ασφάλειας μέσω της πρόληψης στον τομέα της αστικής εγκληματικότητας
- Δράση 23: Βελτίωση της συγκριτικής πληροφόρησης για τις συνθήκες των αστικών περιοχών
- Δράση 24: Συμβολή στην “Πρωτοβουλία Αστικών Ανταλλαγών” στα κράτη μέλη

III. Η θεματική στρατηγική για το αστικό περιβάλλον (2004, 2006)

6ο Πρόγραμμα για το Περιβάλλον 2001-2010

Τέσσερις περιβαλλοντικές προτεραιότητες

- 1) κλιματική αλλαγή, με μακροπρόθεσμο στόχο τη σταθεροποίηση (και πιο μακροπρόθεσμα τη συνολική μείωση) των συγκεντρώσεων αερίων του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα,
- 2) φύση και βιοποικιλότητα, προστασία, διατήρηση, αποκατάσταση και ανάπτυξη της λειτουργίας των φυσικών συστημάτων, των φυσικών βιοτόπων, της άγριας πανίδας και χλωρίδας, ώστε να ανασταλούν η ερημοποίηση και η απώλεια βιοποικιλότητας,
- 3) περιβάλλον και υγεία, συμβολή σε υψηλό επίπεδο ποιότητας ζωής και κοινωνικής ευημερίας των πολιτών, παρέχοντας ένα περιβάλλον στο οποίο το επίπεδο ρύπανσης δεν θα θίγει την ανθρώπινη υγεία και ενθαρρύνοντας τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη,
- 4) φυσικοί πόροι και απόβλητα, βελτίωση της αποτελεσματικής χρήσης των φυσικών πόρων και της διαχείρισης των αποβλήτων για να επιτευχθούν περισσότερο βιώσιμες μορφές παραγωγής και κατανάλωσης.

Θεματική στρατηγική για το αστικό περιβάλλον (2004 / 2006)

Θεματική στρατηγική για το αστικό περιβάλλον (2004)

Η βασική ιδέα της θεματικής στρατηγικής για το αστικό περιβάλλον στο προσχέδιο του 2004 ήταν ότι:

οι πρωτεύουσες πόλεις και τα αστικά κέντρα άνω των 100.000 κατοίκων θα πρέπει

- να υιοθετήσουν ένα σχέδιο διαχείρισης του αστικού περιβάλλοντος με στόχο να πετύχουν ένα βιώσιμο αστικό περιβάλλον,
- να εφαρμόσουν ένα κατάλληλο σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης για να διαχειριστούν τη γέννησή της,
- να αναπτύξουν και να εφαρμόσουν ένα σχέδιο βιώσιμων αστικών μεταφορών.

Τέσσερα θέματα προτεραιότητας (2004)

1ο. Βιώσιμη αστική διαχείριση

Κάθε πόλη άνω των 100.000 κατοίκων:

- θα πρέπει να υιοθετήσει ένα σχέδιο βιώσιμης περιβαλλοντικής διαχείρισης για το σύνολο της αστικής περιοχής,
- και στόχους συνδεδεμένους με βασικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις,
- και θα πρέπει να εφαρμόσει ένα σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης για να διαχειριστεί τη διαδικασία και να φέρει σε πέρας τους στόχους.

Τέσσερα θέματα προτεραιότητας (2004)

2ο. Βιώσιμες αστικές μεταφορές

Κάθε πόλη άνω των 100.000 κατοίκων θα πρέπει:

- να υιοθετήσει ένα σχέδιο βιώσιμων αστικών μεταφορών με βραχυπρόθεσμους, μεσοπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους.
- Όλα τα κράτη μέλη θα ενθαρρυνθούν:
 - να διαμορφώσουν ένα σαφές πλαίσιο πολιτικής για βιώσιμες αστικές μεταφορές,
 - να αξιολογήσουν τις επιπτώσεις των νέων σχεδίων μεταφορικών υποδομών στη βιωσιμότητα του συστήματος μεταφορών της πόλης, και
 - να ακολουθήσουν προσεκτικά τις οδηγίες για τη χρήση των διαρθρωτικών πόρων.

Τέσσερα θέματα προτεραιότητας (2004)

3ο. Βιώσιμες κατασκευές

- Η Επιτροπή θα αναπτύξει μια κοινή μεθοδολογία αξιολόγησης της συνολικής βιωσιμότητας των οικοδομών και του κτισμένου περιβάλλοντος, καθώς και δείκτες κόστους του κύκλου ζωής. Αυτή η μεθοδολογία θα εφαρμόζεται επίσης στα σχέδια για τις νέες κατασκευές και τις σημαντικές αναπλάσεις.
- Τα κράτη μέλη θα ενθαρρυνθούν να αναπτύξουν και να εφαρμόσουν ένα εθνικό πρόγραμμα βιώσιμης δόμησης και να θέσουν υψηλές απαιτήσεις απόδοσης. Οι τοπικές αρχές θα ενθαρρυνθούν και αυτές να προωθήσουν τη βιώσιμη δόμηση.
- Τα κράτη μέλη, οι τοπικές αρχές και άλλοι δημόσιοι φορείς θα ενθαρρυνθούν να εισάγουν απαιτήσεις βιωσιμότητας στις διαδικασίες προκήρυξης διαγωνισμών για κτίρια και άλλα κατασκευαστικά έργα. Θα ενθαρρυνθούν επίσης να αναπτύξουν δημοσιονομικά κίνητρα για περισσότερο βιώσιμες οικοδομές.

Τέσσερα θέματα προτεραιότητας (2004)

4ο. Βιώσιμος αστικός σχεδιασμός (1/2)

Όλα τα κράτη μέλη θα ενθαρρυνθούν:

- να εξασφαλίσουν ότι τα συστήματά τους σχεδιασμού των χρήσεων γης θα πετύχουν βιώσιμα σχήματα αστικών οικισμών και θα λαμβάνουν υπόψη περιβαλλοντικούς κινδύνους,
- να αναπτύξουν κίνητρα για να ενθαρρύνουν
 - τον επανασχεδιασμό και την επαναχρησιμοποίηση της εγκαταλελειμμένης γης γύρω από τα αστικά κέντρα, αντί της αξιοποίησης παρθένων εκτάσεων,
 - να δημιουργήσουν εθνικές βάσεις δεδομένων της εγκαταλελειμμένης γης και να θέσουν φιλόδοξους στόχους για την επαναχρησιμοποίηση της,
 - να προσφέρουν στήριξη στην επαναχρησιμοποίηση των κενών ιδιοκτησιών στις αστικές περιοχές,

Τέσσερα θέματα προτεραιότητας (2004)

4ο. Βιώσιμος αστικός σχεδιασμός (2/2)

- να θέσουν ελάχιστες πυκνότητες χρήσεων κατοικίας για να ενισχύσουν υψηλότερες πυκνότητες και να περιορίσουν την αστική εξάπλωση (urban sprawl),
- να αξιολογήσουν τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής για τις πόλεις τους, ώστε
 - να μην ξεκινήσουν μια ακατάλληλη αξιοποίηση και
 - να μπορούν να ενσωματώσουν, στη διαδικασία σχεδιασμού των χρήσεων γης, προσαρμογές στις νέες κλιματικές συνθήκες.

Στρατηγική για το αστικό περιβάλλον

Τελική πρόταση (2006)

1. Ολοκληρωμένη διαχείριση του περιβάλλοντος

- Μια ολοκληρωμένη διαχείριση του αστικού περιβάλλοντος επιτρέπει να αποφευχθούν αντιθέσεις μεταξύ των πολιτικών και των πρωτοβουλιών που εφαρμόζονται στις αστικές περιοχές.
- Πέραν των εθελοντικών πρωτοβουλιών της Τοπικής Αυξέντα 21 και των Δεσμεύσεων του Aalborg, αρκετά κράτη μέλη έχουν θεσπίσει ή έχουν θέσει σε λειτουργία μηχανισμούς ολοκληρωμένης διαχείρισης του αστικού περιβάλλοντος.
- Οι τοπικές αρχές πρέπει να πάρουν τα απαραίτητα μέτρα για να πετύχουν μια πιο ολοκληρωμένη διαχείριση σε τοπικό επίπεδο.
- Η Επιτροπή θα προσφέρει τεχνική καθοδήγηση, αντλώντας από τις εμπειρίες και τα παραδείγματα ορθών πρακτικών και τη σχετική περιβαλλοντική νομοθεσία (οδηγίες για τον αέρα, το θόρυβο, το νερό, τα απόβλητα και την ενέργεια).

Στρατηγική για το αστικό περιβάλλον

Τελική πρόταση (2006)

2. Σχέδια βιώσιμων αστικών μεταφορών (1/2)

- Οι αστικές μεταφορές έχουν άμεσες επιπτώσεις στο αστικό περιβάλλον (ρύπανση του αέρα, θόρυβο, συμφόρηση, εκπομπές CO₂).
- Η υιοθέτηση και εφαρμογή σχεδίων αστικών μεταφορών είναι υποχρεωτική σε ορισμένα κράτη μέλη, ενώ κάποιες πόλεις υιοθετούν τέτοια σχέδια σε εθελοντική βάση.
- Ένας αποτελεσματικός σχεδιασμός των αστικών μεταφορών απαιτεί ένα μακροπρόθεσμο όραμα:
 - για τον προγραμματισμό των χρηματοδοτικών απαιτήσεων σε υποδομές και οχήματα,
 - για το σχεδιασμό της παροχής κινήτρων, ώστε να προωθηθούν υψηλής ποιότητας δημόσιες συγκοινωνίες και ασφαλής κυκλοφορία πεζών και ποδηλάτων, και
 - για το συντονισμό του σχεδιασμού των χρήσεων γης.

Στρατηγική για το αστικό περιβάλλον

Τελική πρόταση (2006)

2. Σχέδια βιώσιμων αστικών μεταφορών (2/2)

- Πρέπει να λαμβάνεται υπόψη
 - η ασφάλεια,
 - η πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες,
 - η ατμοσφαιρική ρύπανση,
 - ο θόρυβος,
 - οι εκπομπές αερίων θερμοκηπίου και η κατανάλωση ενέργειας,
 - οι χρήσεις γης,
 - και να καλύπτονται οι επιβατικές και εμπορευματικές μεταφορές και όλοι οι τρόποι μεταφοράς.
- Οι τοπικές αρχές πρέπει να ετοιμάσουν και να εφαρμόσουν Σχέδια Βιώσιμων Αστικών Μεταφορών
- Η Επιτροπή θα προσφέρει τεχνική καθοδήγηση για τις κύριες πτυχές των σχεδίων μεταφορών και θα παρουσιάσει παραδείγματα ορθής πρακτικής.

Στρατηγική για το αστικό περιβάλλον

Τελική πρόταση (2006)

Άλλα μέτρα που προβλέπονται είναι:

- Η υποστήριξη της ανταλλαγής ορθών πρακτικών σε επίπεδο Ε.Ε. και η βελτίωση της πληροφόρησης των τοπικών αρχών (μέσω έργων δικτύωσης και επίδειξης και ενός δικτύου εθνικών σημείων επαφής για θέματα αστικού περιβάλλοντος).
- Η δημιουργία μιας θεματικής Πύλης της Επιτροπής στο διαδίκτυο που θα βελτιώσει τη ροή πληροφορίας προς τις Τοπικές Αρχές.
- Η κατάρτιση που σκοπό έχει να βοηθήσει τις τοπικές και περιφερειακές αρχές να αποκτήσουν ικανότητες σε θέματα αστικής διαχείρισης.
- Η αξιοποίηση κοινοτικών προγραμμάτων στήριξης, ιδίως στο πλαίσιο δύο πολιτικών: α) **της πολιτικής συνοχής** και β) **της πολιτικής για την έρευνα**.

α) Πολιτική συνοχής

- Την προγραμματική περίοδο 2007-2013 δίνονται σημαντικές ενισχύσεις για την αντιμετώπιση των κύριων περιβαλλοντικών προβλημάτων στις αστικές περιοχές, όπως
 - διαχείριση αποβλήτων,
 - επεξεργασία αστικών λυμάτων,
 - ποιότητα του αέρα,
 - καθαρές αστικές δημόσιες συγκοινωνίες,
 - ενεργειακή απόδοση,
 - αποκατάσταση μολυσμένης γης και
 - ολοκληρωμένες στρατηγικές αστικής αναζωογόνησης.
- Τα κράτη μέλη μπορούν να εκμεταλλευτούν αυτές τις ευκαιρίες προκειμένου να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα των αστικών περιοχών τους και να δώσουν αστική διάσταση στα νέα προγράμματά τους.

β) Πολιτική για την έρευνα

- Στο πλαίσιο της πολιτικής έρευνας υπάρχει ήδη μεγάλη ερευνητική εμπειρία για τα αστικά ζητήματα.
- Οι προτάσεις της Επιτροπής για το 7ο Πρόγραμμα Πλαίσιο για την Έρευνα 2007-2013 προβλέπουν περισσότερη έρευνα σε
 - καινοτόμο αστική διαχείριση,
 - ανάπτυξη του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς,
 - αξιολόγηση του περιβαλλοντικού κινδύνου,
 - ενεργειακή απόδοση,
 - καθαρά οχήματα και εναλλακτικά καύσιμα,
 - ασφάλεια και προστασία.

Σκοπός της στρατηγικής για το αστικό περιβάλλον

Η στρατηγική για το αστικό περιβάλλον αποσκοπεί

- να συγκεντρώσει σε ένα ολοκληρωμένο τοπικό πλαίσιο τις διάφορες πλευρές της περιβαλλοντικής πολιτικής (κλιματική αλλαγή, φύση και βιοποικιλότητα, περιβάλλον και ποιότητα ζωής, βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων),
- αυξάνοντας έτσι τη συνέργια μεταξύ τους και
- συμβάλλοντας τόσο στη βελτίωση του περιβάλλοντος όσο και της ποιότητας ζωής στις αστικές περιοχές.

Βιβλιογραφικές πηγές

- Ανδρικοπούλου Ε., Γιαννακού Α., Καυκαλάς Γ., Πιτσιάβα Μ. 2007, ***Πόλη και Πολεοδομικές Πρακτικές για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη***, εκδόσεις Κριτική, Αθήνα.
- <http://ec.europa.eu/environment/newprg/index.htm>
- http://ec.europa.eu/environment/urban/home_en.htm

Τέλος Μαθήματος

Επεξεργασία: Τάσιου Στεφάνια
Θεσσαλονίκη, Μάιος 2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

